

Democratie, Duurzaamheid en Durf

D66: Thuis in onze gemeente

Verkiezingsprogramma 2022-2026

Overzicht

Beste mede-inwoner van onze gemeente	3
De D van..... Democraten	3
De D van..... Duurzaamheid	3
De D van..... Durf	4
De D van..... onze Dorpen en natuurlijk de bijbehorende buitengebieden	5
Wie zijn dan die D66-ers in onze gemeente?	5
Extra voorwoord Sigrid Kaag	8
De gemeente, dat zijn wij allemaal	10
Bestuurscultuur – het roer moet om!	10
Samen met onze inwoners	11
Communicatie centraal	13
We kunnen niet alles alleen	14
Huisje, boompje, beestje	16
Wonen: (ver)bouwen voor de gebruiker	16
Onze groene omgeving: bosrijk beleid gevraagd	17
Onze blauwe omgeving: watervoorraad niet langer vanzelfsprekend	18
Voorrang voor de fiets, auto te gast	19
Én-én oplossingen voor energievraagstukken	20
Dorpsleven in de 21 ^{ste} eeuw	23
Inclusie en diversiteit	23
Gezondheid, zorg en welzijn	25
Jeugd en Onderwijs	26
Cultuur	27
Sport en recreatie	28
Bedrijvigheid is vitaliteit	31
Dorpscentra: Detailhandel, horeca en dienstverlening	31
Bedrijventerreinen en grote bedrijven	32
Toerisme	33
Financiële focus	35
Nawoord	37

Beste mede-inwoner van onze gemeente

Wat goed dat je ons verkiezingsprogramma leest! Dit vat samen waar wij als lokale partij voor staan én waar we ons de komende vier jaar voor willen inzetten in onze eigen gemeente. Om de onderwerpen in dit programma zo hoog mogelijk op de gemeentelijke agenda te krijgen, is het natuurlijk van belang dat D66 meer zetels weet te behalen in de gemeenteraad. Hoe meer zetels, hoe meer mogelijkheden er zijn om de ambities die we hier uitspreken ook te kunnen bereiken.

In de volgende hoofdstukken lees je meer over onze plannen voor onze gemeente. Plannen voor nu en voor de toekomst. We wonen hier, we leven hier en we werken of ondernemen hier. Op al die vlakken spelen ook een aantal overkoepelende zaken – en laten dit nu net zaken zijn waar D66 zich partij breed voor inzet: op landelijk en Europees niveau, in diverse thema afdelingen, binnen de jongerenafdeling, maar zeker ook lokaal!

Die D van D66, die past ons namelijk wel:

De D van..... Democraten

Hoe kan het ook anders, onze meest oorspronkelijke D! Op het moment dat dit programma geschreven werd, was er een overduidelijk signaal van onze inwoners: er is weinig vertrouwen in de werking van de democratie in de gemeente Epe. Vooral als het gaat om de participatie van inwoners. Onze inwoners willen graag meedenken, meewerken en meedoen. Dat is voor ons niet meer dan logisch. Dat zit nou eenmaal in ons DNA.

Er gaan op veel vlakken ook dingen goed. Vooral in het sociale domein of waar het gaat om lokale economie en bedrijvigheid zijn er mooie voorbeelden te vinden van inspraak en de bijbehorende positieve resultaten. Laten we daarvan leren! In combinatie met nieuwe manieren van meedenken, door onze inwoners voorop te stellen en hen een echte stem te geven, kunnen - nee, móeten - we dit beter doen.

De lokale democratie is er ook bij gebaat als we op een andere manier een college samenstellen, op een andere manier wethouders laten kandideren en de relatie tussen college en gemeenteraad op een andere manier invullen.

Deze onderwerpen vinden we zó belangrijk dat we het eerste hoofdstuk van ons programma er volledig aan hebben gewijd.

De D van..... Duurzaamheid

Bij duurzaamheid denken de meeste mensen aan alles wat met milieu en klimaat te maken heeft. Daar heeft het zeker ook mee te maken! Duurzaamheid is alleen veel breder dan dat en voor D66 een onderwerp dat – ook op het wereldtoneel – een absolute prioriteit heeft. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen die afgesproken zijn door alle leden van de VN laten goed zien hoe breed dit onderwerp is:

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

Wij gaan hier in onze gemeente alléén de wereld niet redden. Wel zijn we van mening dat we ook lokaal hier absoluut ons steentje aan kunnen bijdragen. Naast klimaat en milieu zijn onderwijs, kansengelijkheid en inclusie ook thema's waar D66 zich in alle gelederen op richt. Je zult het onderwerp duurzaamheid – in de breedste zin van het woord – dan ook in diverse hoofdstukken terug zien komen.

De D van..... Durf

Je hebt het vast wel eens gehoord: als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Een quote die inmiddels aan meerdere mensen wordt toegeschreven, maar waar nog steeds geen speld tussen te krijgen is.

Waarom zien we dan toch dat er gebaande paden opgezocht worden, zelfs als op het betreffende onderwerp zaken niet goed lopen of onze inwoners niet tevreden zijn? Mogelijk omdat dat veilig of gemakkelijk is, wie zal het zeggen. Het vergt in ieder geval durf om iets op een ándere manier te doen, een nieuwe weg te kiezen of eens helemaal het roer om te gooien.

Je zult in dit verkiezingsprogramma ook voorstellen terugvinden waarvan we denken te weten dat ze de komende vier jaar misschien nog niet gerealiseerd kunnen worden, maar pas in de vier jaar daarna, of zelfs nog later. Dit speelt vooral op het gebied van bestuur, simpelweg omdat er voor een aantal zaken een culturomslag nodig is. Ook is er op diverse gebieden tijd voor onderzoek nodig. Durf betekent namelijk niet hetzelfde als ondoordacht. Wel willen we nu al de ambitie – de durf – uitspreken om sommige dingen echt anders aan te gaan pakken binnen de gemeente. Daar zijn we niet bang voor.

Betekent dit dat het heel gemakkelijk zal gaan? Dat alles wat nieuw of anders is ook gelijk goed loopt en gelijk helemaal lukt? Nee, ongetwijfeld niet. Zeker niet als het ingewikkelde onderwerpen betreft. Falen – en daarna verbeteren – hoort bij ontwikkeling. Ook het werk in de gemeente is mensenwerk. Maar als we het niet doen of niet proberen, weten we in ieder geval zeker dat alles bij het oude blijft.

De D van..... onze Dorpen en natuurlijk de bijbehorende buitengebieden

Laten we eerlijk zijn – daar gaat het natuurlijk om in onze lokale politiek.

Alle mensen die actief zijn voor D66 gemeente Epe wonen – uiteraard - zelf in de gemeente Epe. Daarbij zijn ook nog eens alle vier de dorpen én de buitengebieden vertegenwoordigd. We luisteren naar elkaar, maar ook naar onze burens, de leden van onze sportvereniging, onze fysiotherapeut, de lokale winkelier, onze krantenbezorger, de vrijwilligersorganisatie waar we bij aangesloten zijn en zo nog veel meer. Daarmee dus een échte lokale partij: wij zijn **thuis in onze gemeente**.

Een lokale partij met het extra voordeel van ondersteuning van een landelijke organisatie. Het beste van twee werelden in de gemeentelijke politiek. Lokale kennis, betrokkenheid en verantwoordelijkheid, gecombineerd met specialistische kennis en slagkracht in de provinciale en landelijke politiek waar nodig. En ook dat werkt twee kanten op: vanuit lokaal kunnen we onze landelijke volksvertegenwoordigers bereiken als het gaat om landelijke verantwoordelijkheden waar we in onze gemeente wél rechtstreeks mee te maken hebben. Denk bijvoorbeeld aan het dossier over vliegveld Lelystad.

Wie zijn dan die D66-ers in onze gemeente?

Déze inwoners van onze gemeente hopen in ieder geval op jouw stem tijdens de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022. Als je op één van ons stemt, dan hopen we ook op jouw steun de komende vier jaar. En dan verwachten we deze steun zeker niet onvoorwaardelijke in alles. Houd ons scherp, stel kritische vragen! Uiteindelijk willen wij het werk in de gemeenteraad doen om de gemeente voor alle inwoners en ondernemers een nóg fijnere plek te maken om te wonen, te leven en te werken. Dat resultaat behalen we alleen samen, zodat we ons allemaal thuis kunnen voelen in onze gemeente.

Onze kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022:

1. Hans de Goede, Emst

2. Annemiek van Loon, Wissel

3. Nathalie Doorn, Epe

4. Joost Boermans, Epe

5. Sander van den Berg, Epe

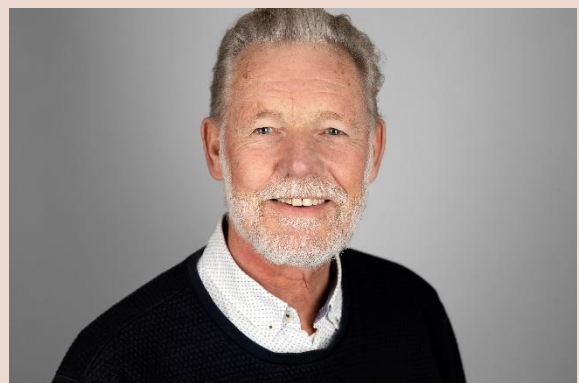
6. Maarten Timmer, Vaassen

7. Caroline Oonk, Epe

9. Henk Wijnsma, Epe

8. Mieke Schilder, Vaassen

10. Hans Visser, Vaassen

11. Paul van Halem, Epe

12. Henk den Hartog, Vaassen

Namens het lokale bestuur:

Marianne Luiting & Sander van den Berg

Extra voorwoord Sigrid Kaag

Beste lezer,

Voor u ligt een programma gebaseerd op de urgentie van dit moment. Meer dan ooit voelen wij de noodzaak onze leefomgeving te beschermen tegen de verwoestende effecten van de opwarming van de aarde. Meer dan ooit voelen wij de noodzaak om de groeiende kloof tussen arm en rijk, tussen diegenen met kansen en diegenen zonder kansen te dichten.

De oplossingen die wij aandragen zijn geworteld in een lange politieke traditie. Want D66 is niet alleen een pragmatische, maar ook een sociaalliberale partij. Wij zijn ervan overtuigd dat mensen alleen vrij kunnen zijn als de overheid gelijke kansen schept voor iedereen.

Dat betekent dat wij genoeg huizen willen bouwen om voor iedereen een passende en betaalbare plek te kunnen bieden. Wij willen dat leraren, verpleegkundigen, agenten en al die anderen die werk doen voor de samenleving kunnen wonen in de wijk waar ze werken. Wij willen dat uw wijk groener wordt, met schone lucht en schoon water voor iedereen. Wij willen dat uw kinderen naar een school gaan waar ze met passie en aandacht worden voorbereid op de wereld zoals die is. Wij willen dat uw kinderen aanspraak kunnen maken op huiswerkbegeleiding, sport, kunst en muziek - ook als u dat zelf niet kunt betalen.

Wat u niet in dit verkiezingsprogramma zal teruglezen, maar wel van ons mag verwachten, is dat we radicaal denken verbinden aan gematigd handelen. Wij willen de vrijheden van het moderne Nederland uitbreiden voor zoveel mogelijk mensen, maar geven ons rekenschap van het feit dat wat voor de een waarde is kan botsen met de belangen van de ander. Wij vinden daarom kracht in het compromis.

Er staat veel op spel. Wilt u dat de gemeente Epe meedoet in de strijd tegen de opwarming van de aarde? Wilt u dat het onderwijs zo goed wordt dat alle mensen tot hun recht kunnen komen? Wilt u nieuwe politiek, die omkijkt naar anderen en verder kijkt naar morgen? Dan heeft u het juiste programma opengeslagen.

D66 heeft u nodig. Daarom vragen wij uw vertrouwen.

Hartelijke groet en veel leesplezier,

Sigrid Kaag

“Democratie kan niet van buitenaf worden opgelegd. Je zoekt als samenleving je weg, en geen enkele weg is perfect.”

- Barack Obama
(44ste president van de VS)

De gemeente, dat zijn wij allemaal

Het kan aan niemand voorbij zijn gegaan. Gedurende 2021 kreeg de gemeente Epe erg veel aandacht als het gaat om de manier van besturen, de organisatie van inspraak van inwoners en de manier van communiceren met inwoners. En die aandacht was helaas niet positief. Als er bij inwoners weinig vertrouwen is in het functioneren van de gemeente, dan valt er een grote basis weg voor onze lokale democratie. Dat is ook de reden dat dit onderwerp in de volle breedte direct in ons eerste hoofdstuk aan bod komt.

De belangrijkste ingrediënten voor een goed werkende lokale democratie zijn voor ons:

- een transparant formatieproces, een breed gedragen samenstelling van het college en een raadsbreed bestuursakkoord na de gemeenteraadsverkiezingen. Geen wij/zij, geen coalitie/oppositie, maar samen de schouders eronder zetten voor onze gemeente;
- dualisme hoort bewaakt te worden zodat de gemeenteraad altijd de controlerende functie goed kan uitvoeren, ongeacht partijbelang;
- de inwoners kunnen meedenken, meepraten en meedóen - voelen zich gehoord, gewaardeerd en serieus genomen en hebben een actieve stem in besluitvorming binnen de gemeente;
- de finale besluitvorming wordt transparant gecommuniceerd, zelfs als het een moeilijke boodschap is voor sommige van de betrokken partijen;
- er wordt erkend dat we binnen onze relatief kleine gemeente niet alles zelf kunnen en waar nodig wordt externe expertise, een extern advies of externe samenwerking opgezocht – mét behoud van de controlerende rol van de gemeenteraad.

Hieronder lees je bij elk onderwerp meer over onze ideeën voor nu én voor de toekomst.

Bestuurscultuur – het roer moet om!

Na de gemeenteraadsverkiezingen is de formatie het startpunt van de nieuwe bestuursperiode van vier jaar, met uiteindelijk als doel een bestuursakkoord te sluiten en een college van B&W te vormen. Wij hechten er waarde aan dat alle geluiden van alle partijen gehoord worden tijdens dit proces en dat dit op een transparante manier gebeurt. Alle partijen moeten open en op de inhoud met elkaar kunnen blijven praten.

Dit is dan ook de reden dat we pleiten voor het aanstellen van een externe (in)formateur, van buiten de Eper gemeentepolitiek. Deze (in)formateur moet het werk onpartijdig en onafhankelijk kunnen doen. Deze persoon zou uiteraard de noodzakelijke kennis en inzichten moeten hebben aangaande gemeentelijke politiek in het algemeen. We zijn er van overtuigd dat dit tot een evenwichtiger advies leidt.

D66 pleit voor een raadsprogramma op hoofdlijnen – op basis van alle overeenkomsten in de verkiezingsprogramma's. Kortom, een bestuursakkoord dat zegt: dít is wat we met de volledige raad de komende vier jaar minimaal gaan volbrengen. Het is dan niet meer de vraag wat we willen bereiken, maar hoe we dit gaan doen. Voor overige onderwerpen geldt dat er verschillende meerderheden te vinden kunnen zijn. Er is dan ook geen plaats meer voor een klassieke vorming van een coalitieakkoord en het debat kan dan op de inhoud gevoerd worden. De totstandkoming van dit akkoord moet uiteraard in de volle openbaarheid gebeuren.

D66 wil de komende bestuursperiode onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om zo'n raadsbreed akkoord te kunnen samenstellen op basis van de prioriteitstellingen van de inwoners zelf.

Naast de inhoud inventariseert de (in)formateur ook welke partijen een wethouder kunnen en willen leveren. D66 pleit voor een professionele werving en selectie van wethouders die worden geselecteerd op basis van hun inhoudelijke kennis en competenties, zonder dat zij noodzakelijkerwijs een specifieke partij aanhangen. Ook daar breken we met de standaard dat alleen de coalitiepartijen de wethouders zouden kunnen leveren. Uiteindelijk willen we allemaal dat er inhoudelijk kundige mensen op die posities terecht komen.

Al deze actiepunten bevorderen het eerder genoemde dualisme in ons gemeentebestuur. Een stevig basisvertrouwen in elkaar, inhoudelijke kennis en goede transparante discussies en debatten. Dit dualisme leidt dan ook wat ons betreft tot een betere besluitvorming voor onze gemeente als geheel en voorkomt een beeldvorming van achterkamertjespolitiek.

Een cultuur veranderen is niet gemakkelijk en gaat tijd kosten, maar is wat ons betreft in onze gemeente absoluut noodzakelijk. We hebben de eerste stappen al gezet om samen met andere raadsfracties te kijken wat nu al mogelijk is om te bereiken voor déze gemeenteraadsverkiezingen. De onafhankelijke formateur is daarin de eerste stap. Wij zetten onze schouders hier in ieder geval onder!

Samen met onze inwoners

De gemeente is er voor de inwoners, niet andersom. De gemeente kán ook niet zonder de inwoners. Zij maken iedere dag van dichtbij mee waar het goed gaat en waar het beter kan. Goede beslissingen in onze gemeente beginnen dan ook met luisteren. D66 vindt daarom dat de inbreng van inwoners leidend moet zijn. Betrokkenheid en eigenaarschap staan hierbij centraal. We willen inwoners aan de voorkant van de besluitvorming betrekken, zodat vanaf het begin rekening gehouden kan worden met hun inbreng. Dat betekent overigens niet dat alle inbreng één op één wordt overgenomen of dat de hardst roepende de meeste aandacht moet krijgen. Het betekent wél dat er inhoudelijk over gesproken wordt, er serieus mee wordt omgegaan, dat er een duidelijke en eerlijke terugkoppeling is en dat er geen wassen-neus-gevoel ontstaat.

Er zijn meerdere manieren om deze inbreng bij de inwoners op te halen. Wij hebben er een aantal voor ogen die hieronder benoemd worden, maar staan uiteraard ook open voor nieuwe ideeën van inwoners zelf.

In de vorige raadsperiode is er een pilot geweest met een inwonerdialog. Hiervoor werd een diverse groep inwoners gevraagd om in een fysieke bijeenkomst over een aantal onderwerpen met elkaar te spreken. Volgens ons was dit een goede eerste stap. D66 is er dan ook voor om *minimaal* één keer per bestuursperiode een inwonerdialog te laten plaatsvinden.

Wat is dualisme?

Binnen het gemeentebestuur is er een duidelijk scheiding van de taken tussen het college (de uitvoerende tak) en de gemeenteraad (de wetgevende en controlerende tak).

Als een partij een wethouder levert, dan is de raadsfractie van die partij vrij om te debatteren en te besluiten over wat die wethouder beslist of uitvoert. Ook andersom beïnvloedt de fractie de beslissingen van de wethouder niet.

Dát is dualisme: raad en college handelen onafhankelijk van elkaar.

Op deze wijze kunnen de inwoners gedurende deze periode hun stem laten horen om het gemeentebestuur op het juiste spoor te houden. Bij ingrijpende besluiten moet er de mogelijkheid zijn om een extra inwonerdialoog over dat onderwerp te organiseren. Uiteraard is het dan van groot belang dat het gemeentebestuur open communiceert over hoe deze dialoogsessies de besluitvorming heeft beïnvloed. Wanneer er wordt afgeweken van een overduidelijke visie uit deze dialoog, moet het gemeentebestuur helder motiveren waarom dit zo is. D66 zet zich ervoor in om dit in de lokale regelingen vast te leggen.

Ook zijn wij voorstander van een referendum met bindend karakter waar het gaat om specifiek beleid. Afhankelijk van de onderwerpen moet het referendum ook per dorp/buitengebied kunnen worden ingezet. Zo kunnen de inwoners ook buiten verkiezingstijd hun mening geven over het beleid.

D66 is warm voorstander van lokale initiatieven en zet zich ervoor in om het de initiatiefnemers zo gemakkelijk mogelijk te maken. Hierbij denken wij aan initiatieven in de breedste zin van het woord: van lokale energiecoöperaties tot aan activiteiten in wijken. De gemeente moet hierin een faciliterende rol oppakken. Het initiatief is en blijft van de inwoner(s).

Om bovenstaand mede mogelijk te maken, willen we een onderzoek instellen naar de mogelijkheden om gemeentelijke budgetten voor de dorpen en/of de wijken vrij te maken die door de inwoners van de dorpen of wijken zelf besteed kunnen worden. Is er behoefte aan een speeltuin, meer groen, of een verkeersdrempel in een bepaalde straat? De inwoners dragen zelf de voorstellen voor. Door het dorps- en/of wijkbudget kunnen de inwoners van het dorp of de wijk hier een besluit over nemen. Zo hebben de inwoner(s) eigenaarschap over hun eigen lokale initiatieven en hebben ze ook direct zeggenschap over hoe hun dorp of wijk eruit komt te zien.

In het verlengde hiervan wil D66 een onderzoek instellen naar de mogelijkheden om in de toekomst participatief begroten mogelijk te maken. Hierbij wordt er voorafgaand aan het opstellen van de gemeentelijke begroting een heldere prioriteitstelling gevraagd aan de inwoners. Moet er een groter percentage van ons totale budget naar cultuur? Of juist naar wonen? Naar het bevorderen van verkeersveiligheid of naar meer faciliteiten voor sport? Niet alleen levert dit een duidelijk signaal naar de gemeente, het bevordert ook gesprekken en inhoudelijke discussies tussen inwoners onderling en maakt inzichtelijk waar de gemeente allemaal voor verantwoordelijk is. Een duidelijke toekenning door de inwoners van de gemeente per beleidsgebied wordt als leidraad gebruikt voor de begroting die door het college moet worden opgesteld. Het gemeentebestuur communiceert open over hoe de prioriteitenlijst de besluitvorming heeft beïnvloed en wat de gevolgen ervan zijn. Wanneer ervan wordt afgeweken, moet het gemeentebestuur helder motiveren waarom dit zo is en wat de gevolgen daarvan zijn. Hiermee wordt het te besteden geld zoveel mogelijk van ons allemaal.

Al deze initiatieven leiden tot het duidelijk centraal stellen van de inwoners bij besluitvorming en geven hen daar dan ook mede het eigenaarschap over. Sommige mensen zeggen dan misschien: je moet het maar durven, zoveel verantwoordelijkheid willen geven aan de inwoners. Ja, wij durven dat!

Communicatie centraal

We noemden het zojuist al als voorwaarde voor een aantal initiatieven: transparante communicatie is absoluut onmisbaar. De beslissingen die een gemeente neemt moeten wat ons betreft altijd duidelijk gemotiveerd worden. De gemeente kan niet anders dan daar volledig transparant over zijn, bij goed én bij slecht nieuws.

D66 wil dan ook een communicatievisie en -kalender vaststellen waarin duidelijke kaders worden gesteld. Zo kan het gemeentebestuur de luiken niet meer dichttrekken bij slecht nieuws en worden de inwoners op de hoogte gehouden op een manier die voor D66 normaal is. In de communicatievisie wordt onder meer vastgelegd hoe inwoners worden geïnformeerd in het kader van de diverse trajecten. Voor wat betreft besluitvorming wordt er in vastgelegd hoe inwoners worden betrokken bij de planvorming, de inhoudelijke projecten en wat de inspraakmogelijkheden zijn. Ook worden participatiemogelijkheden voor initiatiefnemers vastgelegd in deze visie. In de communicatiekalender wordt voor de inwoners overzichtelijk gemaakt wat de termijnen zijn voor bijvoorbeeld inspraakprocedures, participatietrajecten en inwonersinitiatieven.

Hiernaast vinden we dat onze inwoners in een aantal gevallen veel vroeger op de hoogte gebracht moeten worden van zaken die spelen. Nu wordt – vooral in het ruimtelijk domein – strikt naar het formele besluitvormingsproces en de volgorde daarin gekeken. Bijvoorbeeld: betrokken inwoners worden pas geïnformeerd over een potentieel nieuw bestemmingsplan als de vergunningsaanvraag is ingediend. Door hier van het formele pad af te stappen en als gemeente actief te faciliteren dat betrokken partijen in een zo vroeg mogelijk stadium met elkaar in gesprek gaan, komen de partijen niet per definitie tegenover elkaar te staan en kunnen zij samen op weg in de procedure.

D66 is zelf transparant en open over de stand van zaken in de gemeenteraad, zowel inhoudelijk als over onze eigen stellingname. Wel vinden we dat we nog niet met voldoende regelmaat actief hierover communiceren en daar komt verandering in.

Als laatste is daar nog de dagelijkse communicatie door de ambtenaren in onze gemeente. We hebben allemaal wel eens met hen te maken. Of dat nou voor het aanvragen van een paspoort is, omdat we een vergunningsaanvraag indienen of omdat we ergens controle op krijgen in ons bedrijf. Vooropgesteld dat we geloven dat elke ambtenaar het werk zo goed mogelijk wil uitvoeren, zien we ook hier mogelijkheden tot verbetering.

D66 wil graag dat de menselijke maat op alle plekken wordt teruggebracht in de uitvoering van het dagelijkse werk in de gemeente. Natuurlijk bestaat er wet- en regelgeving en lokaal beleid waaraan voldaan moet worden, echter neemt dit niet weg dat de ambtenaar in staat gesteld moet worden om die menselijke maat op individueel inwonerniveau toe te kunnen passen. Om dit tot stand te brengen, willen we minder regels en meer ruimte voor maatwerk. Dit kan alleen als het gemeentebestuur bereid is die beslissingsruimte aan de ambtelijke professionals te geven en ervoor zorg te dragen dat zij voldoende handvaten hebben om deze beslissingen te nemen. Mogelijkheden op dit vlak in het kader van training en ontwikkeling zijn dan ook een belangrijke basis.

In aanvulling hierop zijn we bij de totstandkoming van dit verkiezingsprogramma op nog een aantal onderwerpen gestuit die ook te maken hebben met het HR-beleid bij de gemeente. Zo is daar de vergrijzing van de ambtenarenpopulatie, maar ook het feit dat op sommige taakgebieden maar één persoon verantwoordelijk is voor een bepaalde functie of taakgebied. We vragen ons af wat de gevolgen zijn als deze persoon ontslag neemt of met pensioen gaat. Er zijn dus vragen over de aantrekkelijkheid van het werkgeversmerk van de gemeente, de opvolgingsproblematiek en het talent management. Gezien de individuele ambtenaar vaker wel dan niet hét gezicht is van de gemeente, vinden we het belangrijk dat hier de juiste aandacht voor is, ook vanuit de gemeenteraad.

We kunnen niet alles alleen

Het is onmogelijk om als zelfstandige gemeente alles zelf te doen. Samenwerkingsverbanden met lokale en regionale partners zijn wat D66 betreft een goede manier om de uitvoerende taken van de gemeente te verbeteren. Tribuut, de GGD Noord- en Oost-Veluwe en de regionale milieudienst zijn hier goede voorbeelden van.

We zijn echter geen voorstander van gemeenschappelijke regelingen op het gebied van beleidsmatige thema's. De democratische controle op deze samenwerkingsverbanden is moeilijker. Voor D66 is een fusie met een andere gemeente in dat geval ook een oplossing, maar alléén wanneer dit leidt tot een algehele verbetering van het openbaar bestuur.

We pleiten daarnaast voor een sterke samenwerking met andere gemeenteraden om de democratische controle op de gemeenschappelijke regelingen waar de gemeente nu al in zit, zoveel mogelijk te borgen en waar nodig te verbeteren.

Daarnaast is het belangrijk om wel te blijven leren van de kennis en kunde van experts buiten het gemeentelijk apparaat. De gemeente heeft niet de wijsheid in pacht. Zowel het gemeentebestuur als het ambtenarenapparaat niet. Daarom is het belangrijk om kennis van buiten de gemeente naar binnen te halen. Zo wordt de uitvoering efficiënter en blijft de kennis op peil.

Dit gebeurt al binnen het sociale domein, waar een adviesraad sociaal domein is ingesteld. Deze adviesraad bestaat uit experts binnen het sociale domein en hoeven niet binnen de gemeente Epe te wonen. D66 zet zich ervoor in om een vergelijkbare omgevings- en milieuadviesraad in te stellen. Daarnaast wil D66 een onderzoek naar welke domeinen ook baat kunnen hebben bij een vergelijkbare adviesraad.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen waar we in dit hoofdstuk aan bijdragen zijn:

“Als we bouwen,
laten we dan
bedenken dat we
voor de eeuwigheid
bouwen.”

- John Ruskin in 1849
(Engels schrijver en dichter)

Huisje, boompje, beestje

Direct na onze primaire behoefte aan water en voedsel, komt onze behoefte aan een veilige plek om te wonen. Die plek staat idealiter in een mooie omgeving, met veel groen en blauw, voorzien van hernieuwbare energie en met goede, veilige en duurzame bereikbaarheid. Dit alles niet alleen voor ons - de huidige inwoners van onze gemeente - maar ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Om deze zaken allemaal een plek te geven is een vraagstuk waar niet altijd simpele oplossingen voor zijn en keuzes in gemaakt moeten worden. De visie van D66 in onze gemeente over deze onderwerpen vind je terug in dit hoofdstuk, waarbij de belangrijkste ingrediënten voor ons zijn:

- **het onderzoeken en realiseren van nieuwe woonvormen, gericht op de gebruiker;**
- **flexibeler om kunnen gaan met bestemmingen door een correcte invulling van de omgevingsvisie;**
- **verdere vergroening van onze gemeente door hier duidelijke keuzes in te maken;**
- **het terug bovengronds brengen van de Dorpsbeek in Epe;**
- **het verder autoluw maken van de dorpskernen door de introductie van fietsstraten en het realiseren van betere fietsconnecties tussen de dorpen;**
- **een duidelijk ambitie en voortrekkersrol van de gemeente zelf om “groen van binnen” worden.**

Wonen: (ver)bouwen voor de gebruiker

In onze gemeente is het goed wonen, maar het woningtekort is nijpend. Naast grootschalige nieuwbouw vindt D66 dat we ook moeten zoeken naar andere woonoplossingen. De vraag naar woningen is niet alleen toegenomen, maar ook veranderd. De gemeente moet beter inspringen op initiatieven vanuit grote en kleine ontwikkelaars en maatwerk durven leveren om het karakter en de kracht van onze dorpen en het buitengebied te versterken. Ook moet de gemeente de faciliterende rol op dit gebied veel sterker oppakken en waar nodig sturend optreden, met oog voor wat onze inwoners nodig hebben. De gemeente moet het voortouw nemen ook richting de provincie, om hiervoor de mogelijkheden te scheppen. Bouwen voor de gebruiker in plaats van bouwen als algemeen doel.

Voor jongeren is het haast onmogelijk om een betaalbare woning te vinden. Niet iedereen heeft behoefte aan een tussenwoning met voor- en achtertuin. Wonen binnen de dynamiek van een dorpskern is voor veel jongeren waardevol. Elkaar ontmoeten en samen de kernen levendig houden is hierbij de sleutel. Aan de andere kant zijn er ouderen die graag in hun vertrouwde omgeving willen blijven wonen, maar wanneer de lusten van het grote huis met mooie tuin een last worden, neemt het woongenot ook af. Door initiatieven voor woonvormen waar jong en oud elkaar aanvullen blijven buurten levendig en blijven de inwoners verankerd op de plek waar ze het liefst zijn.

Niet meer groot en luxe, maar duurzaam en compact is de maatschappelijke trend. Dit is niet uitsluitend ingegeven door de klimaatverandering en ruimtegebrek. Er is een grote behoefte aan geborgenheid, contact met anderen en minder onderhoud. Voormalige winkelpanden, schoolgebouwen, bedrijven, boerderijen en landhuizen kunnen plaats bieden aan meerdere huishoudens. Atelierwoningen geven werk- en woonruimte aan ambachtslieden en de kunstsector en blazen de kernen nieuw leven in.

Van boerenerf naar woonerf, van schoolgebouw naar schoolverlatersgebouw met kleine appartementen, van bedrijfspand naar bedrijvige woongroep.

Bouwen voor de gebruiker – voorbeelden

Door heel Nederland zijn er zeer diverse (om)bouwprojecten waar we ons oor te luisteren kunnen leggen om te onderzoeken waar in onze gemeente het meest behoefte aan is, bijvoorbeeld:

- Knarrenhof
- Collectieve woongroepen
- Atelierwoningen
- (Tijdelijke) Studio's
- Tiny houses inclusief eco-leefstijl
- Meerdere-generatie-woningen
- Living Building Concept (flexibel bouwen, zonder specifieke bestemming)
- Splitsing bestaande (grotere) woningen

De gemeente kan hieraan meewerken door de mogelijkheden in het omgevingsplan optimaal te benutten en dit maatwerk te ondersteunen. Denk hierbij aan het actief uitvraag doen naar de woonbehoeftes in onze gemeente en bestemmingsplannen in de volle breedte beoordelen. Niet alleen kijkend naar het hier en nu, maar ook naar de omgeving en de toekomst. Waar nodig al dan niet tijdelijke vergunningen verlenen onder zeer specifieke voorwaarden. Kortom: door durf te tonen. Zich gevraagd en ongevraagd te bemoeien met de woonagenda, ook al ligt er niet altijd een directe rol voor de gemeente, om ervoor te zorgen dat wonen in de gemeente Epe bereikbaar is en blijft voor al onze inwoners.

Wonen moet simpelweg hoog op de agenda. Als de gemeente een actieve voortrekker wordt van bouwen voor de gebruiker, ontstaat er ruimte - groot of klein - voor jong, oud en alles daar tussenin.

Onze groene omgeving: bosrijk beleid gevraagd

In ons prachtige stukje Nederland hebben we de bossen van de Veluwe en de eeuwenoude lanen in de schoot geworpen gekregen. Het beleid van de afgelopen decennia om de kwaliteit van deze groene omgeving te borgen is te passief geweest. Juist nu is het tijd om deze kostbare erfenis opnieuw te waarderen. Ons groen is onze toegangkaart naar een klimaatbestendige gemeente, een leefbare omgeving en toerisme dat bij ons past. Er zijn actieve maatregelen nodig om dit te verzekeren voor de toekomst.

Wij willen inwoners en ook ondernemers in onze gemeente uitnodigen om verder te vergroenen door bijvoorbeeld de aanleg van minituinen, gevel- en dakbegroeiing en hemelwaterinfiltratie. De gemeente moet daarin zelf ook inspireren door met groene voorbeelden te komen. In de kernen kunnen groene ommetjes gecreëerd worden door bestaande groene paden en parken met elkaar te verbinden. Voor jong en oud worden dit veilige en prettige routes om elkaar te ontmoeten, boodschappen te doen of naar school te gaan.

Binnen recreatieterreinen en bosrijke wijken mist het huidige beleid op gebied van onze bomen het doel. Iedere boom is nu weliswaar kapvergunningplichtig, maar ondanks dat verdwijnen er steeds meer bomen en kalft het bosrijke karakter steeds verder af. Door middel van een veegactie wordt met terugwerkende kracht streng gehandhaafd op niet vergunde bouw en aanbouw van recreatiewoningen. Dit onder de noemer 'tegengaan van de verstening van het buitengebied'. Dit alles gaat helaas niet de aantasting van het karakter van het bos tegen. De aanleg van verharding, opritten, uitbouwen en tuinen met gazons en cultuurplanten zijn niet vergunningplichtig en hollen het bos steeds verder uit. Bij het verlenen van kapvergunningen moet in een groene gemeente een herplantplicht van loofbomen het uitgangspunt zijn, geen uitzondering. De Veluwe mag weer verloveren!

D66 wil dan ook duidelijke richtlijnen en randvoorwaarden voor het wonen, recreëren en ondernemen in het bos en de natuur. Het doel wordt hierbij duidelijk geschetst met voorbeelden en oplossingsrichtingen. Voorbeelden van natuurlijke begroeiing en aanplant rijke-strooiselsoorten, behoud van de bosbodem, natuur-inclusieve aan- en uitbouw en hemelwaterinfiltratie zijn daarbij ruim voorhanden. Een vergunningaanvraag moet voor initiatiefnemers geen zoektocht zijn en dit soort initiatieven moet juist gemakkelijker worden gemaakt. Alle particuliere tuinen en recreatieterreinen samen leveren dan een grote bijdrage aan een vitaal bos.

Onze blauwe omgeving: watervoorraad niet langer vanzelfsprekend

Schoon water is in onze gemeente een rijkdom. Al eeuwen stroomt het ongelimiteerd uit de stuwwal. De klimaatverandering maakt aan deze vanzelfsprekendheid een einde. Al decennia wordt in onze gemeente ingezet op het voorkomen van wateroverlast. Het is nu tijd om water juist langer vast te houden zodat het weer in de bodem kan infiltreren. Dit zorgt ervoor dat het grondwater niet onnodig daalt en dat de drinkwatervoorraad op peil blijft. Door hemelwater vast te houden en lokaal te infiltreren wordt bovendien voorkomen dat het in de lagergelegen dorpen tot overlast en waterschade leidt. Wat Valkenburg in 2021 in het groot is overkomen, kunnen wij in het klein tegenhouden.

Om dit te kunnen bereiken moet de gemeente beter gaan samenwerken met het waterschap. Grondwateronttrekkingen en bronbemalingen zijn niet meer vanzelfsprekend en worden samen met het waterschap beoordeeld. Daarnaast zullen bij vergunningaanvragen voor opritten en bouwwerkzaamheden compenserende maatregelen voor de waterhuishouding als randvoorwaarden moeten worden gesteld.

In het dorp Epe ligt er een gouden kans om de Dorpsbeek volledig in ere te herstellen. Een groot deel van de Dorpsbeek is nog goed zichtbaar, echter op veel plaatsen is deze beek begraven onder de verharding of in een veel te nauw korset geperst. Apeldoorn en Arnhem zijn goede voorbeelden waar beken weer volop te beleven zijn en echt onderdeel zijn van het centrum. Niet alleen de Dorpsbeek maar het hele centrum van Epe wordt hiermee nieuw leven ingeblazen. In combinatie met de hierboven genoemde groene ommetjes, hebben onze beken bij herontwikkelingen voorrang op het gemotoriseerd verkeer en de parkeernormen. Ze vormen samen het frame voor onze klimaatbestendige, aantrekkelijke en gastvrije dorpen.

Voorrang voor de fiets, auto te gast

Bij ontwikkelingen in de openbare ruimte staan de richtlijnen voor veilig verkeer altijd bovenaan en dat moet ook zo blijven. We zien daarbij echter dat te vaak de grootste aandacht voor potentiële oplossingen ligt bij het gemotoriseerd verkeer. Ingrepen resulteren daarmee in meer asfalt, meer parkeervakken en soms zelfs een hogere snelheid. Dit recht van de snelste mag niet meer de standaard zijn. Het belang van het gemotoriseerd verkeer moet náást belangen als leefbare kernen, veilig fietsverkeer en vergroening komen te staan. Niet langer erboven. Te vaak zijn de normen voor parkeren en wegbreedte leidend, terwijl de normen voor het fietsverkeer en wandelroutes ontbreken.

De A50 verbindt de noordkant van onze gemeente al heel erg goed met de zuidkant. Onze bedrijventerreinen zijn vanaf die snelweg ook goed bereikbaar. De toegankelijkheid van de dorpskernen voor autoverkeer kan daarom veel meer, op een natuurlijk manier, worden ontmoedigd. Dit levert ruimte op voor veilig ongemotoriseerd verkeer en daarmee ook meer groen. Hierdoor winnen de dorpen aan karakter en geborgenheid. Een voorbeeld hiervan is het doortrekken van de rondweg langs De Meent richting de Heerderweg, om zo ook de nieuwe wijk het Slath te kunnen ontsluiten. De aantrekkingskracht van een dorp kan niet langer alléén worden bepaald aan de hand van de hoeveelheid gratis parkeerplaatsen voor auto's. Zeker niet wanneer deze verharde oppervlakten ten koste gaan van groen en woonruimte. Er moet hier naar een betere balans gezocht worden.

Met het oog op veiligheid en duurzaamheid, moet in de toekomst het uitgangspunt voor keuzes in de openbare ruimte liggen bij het langzame verkeer. Voor D66 ligt dáár de prioriteit, daarna het lokale openbaar vervoer en als laatste de auto. Dit alles zal een positieve weerslag hebben op de verkeersveiligheid en duurzaamheid voor ons als inwoners en een extra aantrekkingskracht hebben voor de welkome toerist.

Als het gaat om langzaam verkeer voor de iets grotere afstanden, komen we al gauw uit bij de fiets. Snel fietsen lángs de dorpen en doelgericht of toeristisch fietsen ín de dorpen zijn twee heel verschillende zaken die wat ons betreft dan ook allebei een eigen aanpak nodig hebben.

D66 wil het feit dat ieder kind op een veilige manier zelfstandig naar school moet kunnen lopen of fietsen als grootste uitgangspunt zien bij het nemen van besluiten over de verkeersstromen. Het met de auto willen brengen en halen van kinderen mag dit niet in de weg staan. We willen er dan ook voor zorgen dat zowel tússten als in de dorpen het fietsverkeer wordt aangemoedigd door de introductie van fietsstraten. De fietsafstanden tussen de dorpen is relatief klein, maar wordt te vaak nog als onveilig ervaren. Geparkeerde auto's in Emst en Epe-Zuid en te hard rijdende auto's over de Oenerweg en de Vaassensebinnenweg maken dat de fietser zich nog steeds een tweederangs weggebruiker voelt.

Voor forensenverkeer kiest D66 voor een fietssnelweg tussen Apeldoorn en Zwolle die buiten de dorpen Epe en Vaassen ligt. Deze kan door de bovengenoemde fietsstraten verbonden worden met de dorpskernen. Het tracé Baronnenlijn vanuit Apeldoorn is een goede keuze tot het bij de ingang van de dorpen komt. In Epe loopt de fietssnelweg dood en in Vaassen vraagt dit om twee kostbare fietstunnels. D66 kiest voor een tracé aan de oostzijde van de dorpen Vaassen en Epe zodat daarna de aansluiting naar Zwolle gemakkelijker gerealiseerd kan worden. Een fietssnelweg hoort niet door het dorp, maar zoveel mogelijk erlangs. De verbinding met de kernen moet veilig aangelegd worden met fietsstraten die als afslagen van en naar de fietssnelweg fungeren. Meer fietsstraten zorgen voor meer veiligheid en dwingen de automobilist zich aan te passen.

Naast bovenstaande concrete oplossing voor een snelfietsverbinding, streeft D66 naar meerdere duurzame verbindingen tussen onze gemeente en de drie omliggende steden Apeldoorn, Deventer en Zwolle. Verbindingen die al onze inwoners de mogelijkheid geeft om in een tijdsbestek van ongeveer een half uur in één van deze grotere plaatsen te zijn. Dit zal vooral onze jongeren een extra prikkel geven om in onze gemeente te blijven wonen. Voor duurzame oplossingen op dit vlak zullen we o.a. de huidige status van het openbaar vervoer, de inzet van deelscooters en het stimuleren van speed pedelecs onderzoeken.

Én-én oplossingen voor energievraagstukken

De klimaatverandering is niet te ontkennen, maar wel te stuiten. Gelukkig wordt er binnen onze gemeente op diverse fronten hard gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES) en zijn er duurzaamheidsleningen beschikbaar. Volgens D66 zijn er nog veel meer stappen te zetten en mogen we verder gaan dan een beroep doen op inwoners en ondernemers die zelf al graag aan de slag willen met klimaatmaatregelen. Wij zijn van mening dat klimaatmaatregelen een belangrijke investering zijn in de toekomst van onze gemeente. De gemeente kan meer doen dan stimuleren. Bij aanvragen van vergunningen voor bouw en verbouw kan bijvoorbeeld als voorwaarde een investering in verduurzaming worden opgelegd. Zoals zonnepanelen op daken en boven parkeerplaatsen. In gevallen waar dit momenteel nog geen mogelijkheid is vanuit de huidige wetgeving, willen we omdenken en kijken naar wat wél kan om het eindresultaat een bijdrage aan onze klimaatdoelen te laten zijn.

Klimaatmaatregelen gaan niet alleen over de vraag hoe we fossiele bronnen door hernieuwbare energie vervangen. Het gaat ook over de vraag hoe we überhaupt minder energie kunnen verbruiken. Het werkt tenslotte net als de financiële huishouding: wat niet uitgegeven wordt, hoeft ook niet binnengebracht te worden. Daarom mogen initiatieven die gemotoriseerd verkeer weren voorrang krijgen. Ook groene maatregelen die het gebruik van airco's en verwarming beperken moeten worden aangemoedigd. De gemeente kan het beter doen door duurzame initiatieven aantrekkelijk te maken. Onze gemeente moet groen van binnen worden en daarmee een grote aantrekkingskracht gaan uitoefenen op duurzame ondernemers, op duurzaam toerisme en duurzame initiatieven van inwoners.

Overall in het land verschijnen energiecoöperaties die samen veel expertise hebben opgebouwd. Expertise die volledig wordt ingezet ten bate van de maatschappij en waar we mogen aanbellen voor advies en hulp. De projecten die zij opstarten zijn een investering in een duurzame toekomst en een financiële investering in de lokale gemeenschap. D66 is er een groot voorstander van hier optimaal gebruik van te maken. Voorkomen moet worden dat er via buitenlandse investeerders een energielek ontstaat ten koste van ons landschap en de vruchtbare landbouwgrond.

Omdenken met energie

In de praktijk zien we dat er vaak sprake is van of-of denken als het gaat om energie. D66 gaat voor het én-én denken en verwacht dat de gemeente hier faciliterend en waar mogelijk sturend in optreedt. Een paar voorbeelden:

- Als er toch al een grote parkeerplaats moet worden aangelegd of vernieuwd bij een groot winkelcentrum of groot bedrijventerrein, waarom dan niet een deel van deze parkeerplekken overkappen met daarop zonnepanelen.
- Als bij een tuinder een gewas op een beschutte plek het beste tot zijn recht komt, waarom daar geen installatie voor zonne-energie overheen bouwen
- Als er plannen zijn voor bouw of aanpassing van platte daken, waarom daar niet het gebruik van zonnepanelen stimuleren

Overigens is D66 van mening dat ons landschap altijd aan verandering onderhevig zal zijn. De A50 en een aantal N-wegen zijn in het verleden ook aangelegd. Herverkaveling, woningbouw, zendmasten en bedrijventerreinen zijn duidelijk zichtbaar aanwezig. Ook zonneweides zijn broodnodig en mogen er zijn op een bepaalde schaal. Op plekken waar de grond zelf onvoldoende zinvol gebruikt kan worden of daar waar geen afbreuk wordt gedaan aan het karakter van het Veluwe massief. Echter, omdat onze ruimte steeds schaarser wordt, geldt voor alle ontwikkelingen dat er een balans moet worden gezocht om de kwaliteit van onze omgeving te borgen. Deze balans moet geborgd gaan worden in de verdere uitwerking van de feitelijk Omgevingsplannen op basis van de voor onze gemeente vastgestelde Omgevingsvisie.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen waar we in dit hoofdstuk aan bijdragen zijn:

“In de stad zie je veel mensen weinig. In een dorp weinig mensen veel. Dat laatste is beter voor je gezondheid.”

- Lévi Weemoedt
(Nederlands schrijver en dichter)

Dorpsleven in de 21ste eeuw

Wat is nu typerend voor het leven in onze gemeente? Vaak gehoord: onze dorpen zijn zo verschillend, dat kun je niet zomaar op één hoop gooien. Dat al onze dorpen iets eigens hebben valt niet te ontkennen. Toch zijn er ook veel zaken die ons aan elkaar verbinden. Dat begint al met het feit dat onze gemeente alleen maar uit dorpen bestaat, inclusief de bijbehorende buitengebieden. Geen stadse fratsen.

Zaken als omzien naar elkaar, sociale binding, gastvrijheid, kleinschaligheid en een gezonde versie van “ons kent ons” zit er bij dorpsbewoners nou eenmaal in. Dat zijn zaken die ons verbinden, waar we trots op zijn en die we graag hoog in het vaandel willen houden. Dat betekent niet dat we blijven hangen in de vorige eeuw. Ook met innovatie en nieuwe ontwikkelingen kunnen we prima – op onze eigen “dorpse” manier – de toekomst tegemoet.

In dit hoofdstuk lees je meer over onze visie op het dorpsleven in de 21ste eeuw, met daarin als belangrijkste ingrediënten:

- **het bevorderen van inclusie van alle doelgroepen, o.a. door de rol van buurtpunten en bibliotheken nog prominenter te maken;**
- **het significant verhogen van het jaarlijkse bedrag van de meedoenregeling;**
- **de gemeente Epe wordt een regenbooggemeente;**
- **het verkleinen van de wachtlijsten in de GGZ;**
- **goed en bereikbaar onderwijs, inclusief stageplekken;**
- **aandacht voor kunst, cultuur, evenementen, sportvoorzieningen en recreatiemogelijkheden in alle dorpskernen;**
- **jeugd en jongeren betrekken bij en behouden voor onze gemeente.**

Inclusie en diversiteit

Onze prachtige gemeente met alles wat het te bieden heeft, hoort een plek te zijn waar iedereen zich thuis kan voelen ongeacht afkomst, geaardheid, geloofsovertuiging, inkomen en alles wat iedereen verschillend maakt. We laten iedereen vrij, maar niemand vallen. Een diverse en inclusieve gemeenschap is een gemeenschap die floreert, innoveert en in ontwikkeling blijft. De gemeente heeft hier een duidelijke voorbeeldrol in te spelen en hoort initiatieven op dit vlak te ondersteunen. Sterker nog, een gemeente heeft de wettelijke plicht om discriminatie, uitsluiting en onwenselijk gedrag tegen te gaan, om werkgelegenheid te stimuleren en om sociale veiligheid te garanderen.

D66 staat voor het bevorderen van kansengelijkheid. We zullen ons dan ook in onze gemeente inzetten om inclusie te bevorderen en initiatieven hiertoe actief te ondersteunen. Je kunt daarbij denken aan: ondersteuning bij laaggeletterdheid, inburgering, 21-eeuwse vaardigheden, toegang tot sport en saamhorigheidsinitiatieven. Binnen onze gemeente zijn er meerdere organisaties en vrijwilligersinitiatieven die hier een belangrijke rol in spelen. Wij doen graag wat we kunnen om hen nog meer ruimte te geven. Of dit nu groot- of kleinschalige initiatieven zijn.

In het verlengde hiervan pleiten we voor het significant verhogen van de bedragen in de zogenoemde meedoen-regeling. Deze bestaat voor onze inwoners die leven op maximaal 120% van het bijstandsniveau. Hierdoor kunnen zij meedoen aan sociale, sportieve, maatschappelijke of culturele activiteiten. Nu is dat 75 euro per jaar, per persoon. Als we kijken naar de huidige kosten van lidmaatschappen, is dit wat ons betreft niet genoeg om op een betekenisvolle manier te kunnen deelnemen aan deze activiteiten. Elke inwoner moet de financiële ruimte hebben om mee te kunnen doen.

Schuldpreventie en vroege signalering om de financiële problemen van huishoudens in de gemeente Epe te voorkomen en aan te pakken, is voor ons van essentieel belang. De wetgeving hierover is recent aangepast. De gemeente speelt hier nu een grotere rol in. We zullen ons hard maken voor een ruime invulling van deze aangepaste wetgeving. Tenslotte zijn er grote gevolgen voor mensen met schulden, niet alleen materieel, maar zeker ook mentaal. Daar waar deze inwoners zo vroeg mogelijk geholpen worden, wordt deze schade beperkt.

Weet je nog in 2020, toen we in onze gemeente op Coming Out Day de regenboogvlag niet mochten hijsen bij het gemeentehuis? De reden hiervoor was puur procedureel. Die interne procedure is nu aangepast waardoor het nu wél kan. En niet alleen de regenboogvlag, ook vlaggen van andere doelgroepen. Een klein, maar tekenend voorbeeld dat laat zien dat onze gemeente er momenteel nog niet klaar voor is om zichzelf een regenbooggemeente te noemen. D66 wil dat wél bereiken. Een gemeente die actief beleid ontwikkelt voor deze specifieke doelgroep, wordt bijna als “vanzelf” ook inclusiever richting andere doelgroepen.

Wat is een Regenbooggemeente?

Een Regenbooggemeente is een gemeente die actief beleid ontwikkelt voor de acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele, transgender, intersekse, queer en aoseksuele personen (LHBTIQA+'s), waardoor iedereen zich vrij voelt om zichzelf te zijn.

Het gaat er daarbij om op de diverse beleidsterreinen duidelijk uit te stralen dat iedereen welkom is in onze gemeente.

Je kunt daarbij denken aan extra ondersteuning en aandacht in het onderwijs en in het kader van zorg en welzijn. Aan het bevorderen van bewustwording bij (sport)verenigingen en aan het zorgen voor zichtbaarheid van onze gastvrijheid in de gemeente in het algemeen. De gemeente moet hier de voorbeeldfunctie oppakken en bijvoorbeeld duidelijkheid scheppen voor de baliemedewerkers van de gemeente over hoe er omgegaan hoort te worden met een transgender inwoner die een paspoort komt aanvragen. Welke keuzes hier ook gemaakt worden, de gemeente moet starten met aansluiting zoeken bij de doelgroep: onderzoeken waar knelpunten zitten binnen onze gemeente en deze samen met de doelgroep aanpakken en oplossen.

Het laatste voor ons belangrijke onderwerp in het kader van inclusie is het feit dat in onze gemeente nog niet alle (semi-) openbare gebouwen voldoende toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke handicap. De gemeente moet ook hier veel meer sturend optreden waar mogelijk en niet wachten op een subsidie aanvraag van de verantwoordelijke partij.

Gezondheid, zorg en welzijn

Inwoners van de gemeente Epe moeten kunnen vertrouwen op de uitvoering van de gemeentelijke zorgtaken op zowel fysiek als mentaal gebied. Voor D66 is het onderwerp zorg altijd een belangrijk speerpunt.

We willen dat onze gemeente vooroploopt in de aanpak van de lange wachtlijsten in de GGZ en bij verpleeg- en verzorgingshuizen. De strijd aangaat tegen het verdrinken in een zee van papierwerk. Dat het tekort aan mantelzorgers erkend wordt en dat er actief naar oplossingen gezocht wordt. Hoe? Dat zullen we moeten gaan onderzoeken – vooral door nog meer mét de doelgroep(en) te praten en niet over hen.

De gemeente kan hierin een verbindende rol spelen als het gaat om het samenbrengen van zorgverleners, (initiatieven van) cliëntorganisaties en vrijwilligersorganisaties en van de specialisaties onder de eigen verantwoordelijkheid, zoals de jeugdzorg.

Vroegtijdige signalering van dementie, van noodzaak aan mantelzorg, van eenzaamheid, van psychische problemen en van andere zorg gerelateerde zaken, betekent betere zorg voor de inwoner. Dit zijn typisch onderwerpen waar problemen met tijd alleen maar groter worden. Vroegtijdige hulp is dan ook op dit vlak zeer belangrijk. D66 wil dat de gemeente hier actief op inspeelt.

Buurtpunten

Op diverse plekken in onze gemeente zijn buurtpunten te vinden. Deze hebben een zeer veelzijdige rol. Ze zijn er voor de jeugd, voor sportactiviteiten, voor (eenzame) ouderen, voor mantelzorgers, voor hulp bij het invullen van de belastingaangifte, voor hulp bij inburgering. Kortom voor alle hulp op het sociale vlak. Hulp en steun dichtbij, van mensen die je kent. Noaberschap in de letterlijke zin van het woord. Ons welzijnsgevoel begint altijd dicht bij huis. D66 wil dan ook zorgvuldig onderzoeken waarin deze buurtpunten nog kunnen uitbreiden, welke behoefte er nog ligt en waar meer geld naar toe kan gaan vanuit de gemeente. Naast het feit dat dit ons welzijnsgevoel structureel verhoogt, zijn wij ervan overtuigd dat dit op langere termijn de gemeente ook (zorg)kosten bespaart.

Mede door bovenstaande manier van denken én doen, zijn we ervan overtuigd dat ouderen die dat willen, op deze manier ook langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Door de hulp van hun mantelzorger(s) en de medewerkers en bezoekers van het buurtpunt. Zo blijven zij zo lang mogelijk zelfstandig en blijven zij actief deel uitmaken van de gemeenschap.

Jeugd en Onderwijs

Onze kinderen en jongeren van nu zijn de volwassen inwoners en daarna de ouderen van onze gemeente later. Het is daarom belangrijk dat deze groep zich betrokken voelt bij en actief kan zijn in onze gemeente. Als we naar heel Nederland kijken, is vergrijzing een feit. Laten we voor onze gemeente de impact beperken en de uitstroom vóór zijn door interessant, relevant en levendig te blijven voor de volgende generaties.

Dit begint bij goed en bereikbaar onderwijs. De basis voor een vrije, gelukkige samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen.

Wat bedoelt D66 met goed en bereikbaar onderwijs in onze gemeente?

- **Minimaal één openbare school in elke dorpskern**
- **Behouden en versterken van het speciaal basis onderwijs in onze gemeente, inclusief de regio-functie**
- **Behouden en ondersteunen van het voortgezet onderwijs in de gemeente**
- **Verdere uitbreiding van samenwerkingen met MBO/HBO opleidingen in de regio**
- **Versterken van of het creëren van samenwerkingsverbanden tussen alle bovenstaande instellingen**

D66 wil graag het onderwerp ‘duurzame toekomst’ in het onderwijs centraal stellen en stimuleren. We hebben het hier niet alleen over klimaatbewustzijn, maar over duurzaamheid in het algemeen. Daarbij horen: gezond en sportief onderwijs, kennismaking met 21^e-eeuwse vaardigheden en zorg voor mensen die het minder goed of minder gemakkelijk hebben. We weten dat onze leraren al heel veel werk op hun bord hebben. We willen graag samen met hen naar de mogelijkheden kijken om onze kinderen nog beter voor te bereiden op hun maatschappelijke rol in een inclusieve en democratische samenleving.

Leren en ontwikkelen is overigens niet voorbehouden aan jongeren alleen. D66 zal zich over de hele linie inzetten voor het begrip “een leven lang ontwikkelen”.

Naast goed en bereikbaar onderwijs is onze jeugd ook gebaat bij een goed speelbeleid. D66 wil er voor instaan dat er voor ieder kind in onze gemeente een speelplek op veilige loopafstand wordt gerealiseerd. Een plek in een groene en veilige omgeving met speelaanleidingen die aanzetten tot bewegen, ontmoeten en creativiteit: een gezond fundament voor een evenwichtige ontwikkeling. Jong geleerd is tenslotte oud gedaan!

Het is belangrijk dat elke jongere een goede start kan maken op de arbeidsmarkt. De kortste weg daarnaartoe is met een diploma of certificaten van school te gaan. Daarom is elke vroegtijdig schoolverlater er één te veel. D66 wil intensief blijven samenwerken met scholen, jeugdzorg en welzijnswerkers om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en daarmee de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. We zullen de verbindingen tussen onderwijs-, sport- en cultuurinstellingen blijven stimuleren zodat we een betere, bredere basis voor hun toekomst neerzetten.

Een verdere voorbereiding op de arbeidsmarkt gebeurt door stage te lopen. D66 wil van onze gemeente DE stage-gemeente van de regio maken op het gebied van techniek, zorg & welzijn en toerisme. Elke toekomstige student in deze sector de reflex gedachte te laten hebben: “voor mijn stage moet ik in de gemeente Epe zijn”. Dat is ons streven. Dit kan gerealiseerd worden door gerichte samenwerkingsverbanden met de lokale werkgevers in deze branches. Ook kan de gemeente hier zelf een actieve rol in spelen door bijvoorbeeld een lokale stage verplicht te stellen bij hun leveranciers en natuurlijk door zelf stageplekken te creëren.

Actieve jongerencentra vervullen een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van onze jongeren. D66 wil er daarom voor zorgen dat er in elke dorpskern een jongerencentrum is of blijft. Een plek waar je jezelf kunt zijn, jezelf kunt ontdekken en je jezelf kunt ontwikkelen op een manier die bij jou past. Hiervoor is contact met leeftijdgenoten cruciaal. We zijn allemaal jong geweest en weten hoe belangrijk dit is, hoeveel noodzaak hieraan is, zeker na een zware tijd tijdens de Covid-19 crisis waarin dit niet kon.

Tenslotte willen we een jongerenadviesraad oprichten in onze gemeente. Een diverse groep betrokken jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 27 jaar komt samen in deze raad. Deze kan gevraagd en ongevraagd advies geven op alle beleidsthema's. Hierdoor wordt de toekomstbestendigheid van het beleid verankerd. Ook kan deze raad op eigen initiatief voorstellen bij de gemeente onder de aandacht brengen. Dit is in onze gemeente een nieuw principe, maar het is tijd om onze jongeren serieus te nemen. Wij durven dat! De jongerenraad kan en mag dan ook niet ontbreken in het rijtje van adviseurs van ons gemeentebestuur.

Cultuur

Cultuur is de (on)zichtbare lijm die een dorp, een gemeente of een regio bij elkaar houdt. Cultuur is overal. Het is de bibliotheek, de carnavalsvereniging, de kenmerkende onderdelen in ons landschap, noem het maar op: het is alles wat ons "ons" maakt. D66 pleit er dan ook voor dat onze dorpen en de buitengebieden ieder hun eigen identiteit blijven behouden, terwijl we tegelijkertijd één gemeente zijn door samen de verbinding daarin te zoeken.

D66 wil er voor zorgen dat er een nieuwe cultuurnota wordt opgesteld, waarin het beleid wordt gemaakt op basis van initiatieven van inwoners en organisaties. De resultaten hiervan worden jaarlijks bijgehouden, geëvalueerd samen met de initiatiefnemers en waar nodig aangepast. De evaluatiecriteria worden dan ook van tevoren samen met de initiatiefnemers bepaald. Naast de bestaande bijdragen van de culturele instellingen in onze gemeente, ontstaat er zo ook ruimte voor meer bijzondere initiatieven en experimentele vormen van kunst en cultuur. Iedereen krijgt meer inspraak in het verder te ontwikkelen beleid over kunst en cultuur.

Cittaslow

Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren.

Door zich aan te sluiten bij het Cittaslow netwerk, kunnen gemeenten samenwerken om de kwaliteit van leven te verbeteren door het authentieke te koesteren en nieuwe technieken in te zetten die vooruitgang mogelijk maken.

Met deze visie en doelstelling past Cittaslow heel erg binnen het duurzaamheidskader van D66. We willen geen "keurmerk om het keurmerk". Wel willen we onderzoeken hoe een streven naar dit keurmerk kan bijdragen aan de focus van ons gemeentebestuur om de authenticiteit van onze dorpen te bewaren, zonder daarmee achter te blijven in nieuwe ontwikkelingen.

Het voor iedereen (beter) bereikbaar maken van kunst en cultuur is meer dan alleen subsidies uitdelen. Vooral op het gebied van communicatie over het aanbod van kunst en cultuur in onze gemeente, is er veel te verbeteren. Hetzelfde geldt voor de digitale bereikbaarheid van culturele instellingen. Voor D66 zijn dit punten die een plek moeten krijgen in de nieuwe cultuurnota

Verder kunnen modern opgezette bibliotheken in de gemeente Epe zowel culturele, educatieve als sociale activiteiten bieden. Samen maken we van de bibliotheek een ontmoetingsplek waar kennis en verhalen worden gedeeld tussen inwoners en organisaties uit de gemeente.

Sport en recreatie

Voor de invulling van vrije tijd heeft iedereen een persoonlijke voorkeur, maar het is lang niet altijd vanzelfsprekend dat ieders voorkeur ook beschikbaar is. We mogen in onze gemeente trots zijn op het brede aanbod aan sport en recreatie. Trots op ons rijke verenigingsleven en daarmee trots op alle vrijwilligers die zich daarvoor inzetten. Voor D66 is het belangrijk om dit in stand te houden en waar mogelijk, uit te breiden. Het behouden van de vele faciliteiten in de gemeente kan alleen door het blijvend ondersteunen van verenigingen en hun vrijwilligers. Zo dragen we bij aan het welzijn van onze inwoners en de leefbaarheid in de gemeente.

Diverse sporttoernooien, E-Pop, Dorpsavonden, Cavente Kinderdorp, Vaasaqua, Jazz Comes to Town, het Emsterfeest, het Oener Koefeest en het Zuukerfeest. We hebben ongetwijfeld nog evenementen gemist in deze opsomming. We hopen sowieso dat de lijst na het Covid-tijdperk weer langer wordt. We vinden het belangrijk dat de gemeente evenementen ondersteunt, zeker om de branche terug op weg te helpen na een heel moeilijke periode. De gemeente kan dit mede mogelijk maken in samenwerking met de initiatiefnemers en het lokale bedrijfsleven. Daarbij altijd kijkend naar wat wél kan, in plaats van wat niet kan. Ook kan de gemeente een rol spelen in het ontwikkelen van nieuwe of uit het verleden terug te brengen evenementen.

Muziek, theater en andere podiumkunsten werken verbindend en staan garant voor amusement en diverse sociale contacten. Ook geven ze onze inwoners de mogelijkheid om zichzelf te ontwikkelen en hun talenten te ontplooien binnen de lokale gezelschappen op dit gebied. We vinden dan ook dat er meer openbare oefencentra voor muziek-, theater- of dansgezelschappen binnen onze gemeentegrenzen moeten komen. Daarvoor zou gekeken kunnen worden naar (leegstaande) panden in winkelcentra of net langs de buitenrand van de dorpskernen. Op deze manier blijft er levendigheid op de locatie bestaan en kan de ruimte – al dan niet tijdelijk - zinnig gebruikt worden. Ook kan eraan gedacht worden om de betreffende ruimte voor tentoonstellingen te gebruiken.

Een verdere sportieve en recreatieve ambitie die we uitspreken is het heropenen van natuurbad “De Wijerd”, al dan niet in samenwerking met commerciële partijen. Vele inwoners hebben hier leren zwemmen en gerecreëerd. “Terug naar vroeger” hoeft innovatie niet in de weg te staan. We zijn een groot voorstander van het hergebruiken van de bestaande infrastructuur ter plaatse, waarbij er tegelijkertijd verduurzaamd kan worden.

Ook willen we kijken naar het verduurzamen van de bestaande sport- en recreatieaccommodaties. De gemeente kan hier een ondersteunende rol in vervullen. Duurzaamheid omhoog en door het lagere verbruik van gas en/of elektra, de rekening voor de vereniging omlaag. Win-win!

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen waar we in dit hoofdstuk aan bijdragen zijn:

“Een bedrijf dat niets anders voortbrengt dan geld, is een armzalig bedrijf.”

- Henry Ford
(Amerikaans autofabrikant)

Bedrijvigheid is vitaliteit

In de voorafgaande hoofdstukken is er veel gezegd over de leefbaarheid in onze gemeente. Over hoe we willen wonen en leven, nu en in de toekomst. Kunnen werken en ondernemen in onze gemeente speelt echter ook een belangrijke rol om onze gemeente vitaal te houden. Een aantal van onze inwoners werkt in de gemeente, al dan niet bij één van de grote werkgevers. Allemaal maken we gebruik van het winkellandschap en ook komt een groot deel van de inkomsten voort uit het lokale toerisme.

Ondernemerschap in onze gemeente moet daarom de aandacht krijgen die het verdient. Ook als het gaat om werkgelegenheid, is de mogelijkheid om dicht bij huis te kunnen werken natuurlijk een dikke plus in het kader van duurzaamheid. D66 is daarom van mening dat ondernemers altijd de kansen en mogelijkheden moeten krijgen om te ondernemen. De tijd is nu rijp om dat dan wel te doen op een duurzame manier. Het één sluit het ander namelijk niet uit.

De belangrijkste ingrediënten voor ons om dit te realiseren zijn:

- het aanstellen van een centrummanager;
- een flexibelere houding en een groter meedenkend vermogen van de gemeente bij vestigings- of uitbreidingsplannen, mits deze groen genoeg zijn;
- als grote werkgever sluit de gemeente zich aan bij Gemeenten4GlobalGoals en geeft daarmee het goede voorbeeld als het gaat om ondernemend verduurzamen;
- er is voldoende ruimte en gelegenheid voor natuurinclusieve landbouw, eco-toerisme en andere vormen van groen ondernemen.

Dorpscentra: Detailhandel, horeca en dienstverlening

Een dorpscentrum is een belangrijke graadmeter van leefbaarheid in een dorp. Het helpen voorkomen van (langdurige) leegstand en het aantrekkelijk houden en maken van het centrum zelf, zijn wat D66 betreft voorbeelden van zaken waar de gemeente een faciliterende rol in hoort te spelen.

Een praktische invulling hiervan is het aanstellen van een centrummanager binnen de afdeling Economie van de gemeente.

Een specialist met kennis van en aandacht voor specifieke zaken die spelen in dorpscentra, om deze levendig en aantrekkelijk te houden voor zowel inwoners als toeristen.

Waar zou de centrummanager aan moeten werken?

- Leegstand
- Diversiteit van aanbod
- Duidelijke profilering van elk dorpscentrum
- Inrichting grootste winkelstraten
- Relevante ondernemers vanuit de randgebieden naar het centrum trekken
- Onderzoek naar bestemmingsplannen in het centrum en actieve voorstellen voor aanpassing hiervan waar nodig
- Samenwerking met vastgoed eigenaren
- Hernieuwd onderzoek naar het opzetten van een ondernemersfonds
- Support en ondersteuning van initiatieven van ondernemers zelf

Iemand die voldoende aandacht heeft voor de diversiteit van het aanbod in de centra en daar met de betrokken ondernemers inhoudelijk over van gedachten kan wisselen. D66 wil dat deze positie gecreëerd wordt én dat deze ingevuld wordt door een fulltime vakvolwassen kracht.

Als specifiek aandachtspunt wil D66 dat de precariobelasting voor terrassen over de jaren 2022 en 2023 wordt afgeschaft, als handreiking en als bijdrage voor het herstel na de Covid-19 crisis.

Als laatste benoemen we hier onze ambitie die eerder beschreven is: het terugbrengen van de Dorpsbeek in het dorp Epe. Dit initiatief geeft gelijk mooie kansen om het straatmeubilair zodanig aan te passen, dat duidelijk is dat de auto “te gast” is in het dorpscentrum. We hebben al gezien hoe mooi de samenwerking tussen gemeente en ondernemers kan zijn bij de herinrichting van het centrum van Vaassen. Zoals gebleken uit een recent onderzoek via ons inwonerpanel EpeSpreekt.nl, werden de afsluitingen van de twee grootste dorpscentra tijdens de Covid-19 crisis door 63% van Epenaren en door 72% van de Vaassenaren als (zeer) positief ervaren – laten we hier dan ook nu de nodige stappen in maken!

Bedrijventerreinen en grote bedrijven

De grotere bedrijven in onze gemeente zijn bijna ook altijd de grootste werkgevers in onze gemeente en daarmee belangrijke bijdragers aan het inkomen van onze inwoners. In de praktijk zien we dat het niet altijd even gemakkelijk is voor bedrijven om uit te breiden daar waar ze dat willen. Ook is het voor grotere bedrijven niet altijd even gemakkelijk om zich in onze gemeente te vestigen. Dat heeft vaak diverse redenen en wordt ook nog eens behandeld door meerdere verantwoordelijke organen (zoals de provincie of het waterschap). Toch vindt D66 dat de gemeente zich zo flexibel mogelijk moet opstellen bij de vestigings- of uitbreidingsplannen van grote werkgevers. Wél met daarbij een zeer belangrijke voorwaarde: als het bedrijf groeit, groeit groen mee. En niet alleen groen, maar alle duurzame initiatieven zijn daarin belangrijk. Elk plan waar de gemeente ondersteuning aan geeft moet voorzien zijn van duidelijke voorwaarden en afspraken in het kader van de duurzame ontwikkelingsdoelen.

Afhankelijk van het plan, kunnen deze voorwaarden verschillend zijn. In het kader hiernaast enkele voorbeelden.

Over welke voorwaarden hebben we het bijvoorbeeld?

- Aanleg van meer “tuin” t.o.v. bestrating
- Gebruik van zonnepanelen
- Hergebruik van water
- Inzet voor kennismaking met de jonge populatie van de gemeente in het kader van toekomstig werkgeverschap (bv “roefelen”)
- Actief beleid voor duurzame inzetbaarheid van het eigen personeel

Ook de gemeente zelf is een “groot bedrijf”, een grote werkgever in de gemeente Epe. Zij zou het voorbeeld moeten geven als het gaat om de duurzame ontwikkelingsdoelen, deze actief moeten uitdragen en hierin vooroplopen om zo alle ondernemers goed te kunnen ondersteunen. D66 vindt dat de gemeente zich moet aansluiten bij het bestaande initiatief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG): Gemeenten4GlobalGoals. Op die manier kunnen we gebruik maken van die expertise en inspiratie. We hoeven het tenslotte niet allemaal alleen te doen. Op dit moment hebben 107 gemeenten zich bij dit initiatief aangesloten. We bevinden ons daarmee nog niet in de minderheid, maar laten we niet langer wachten en ook hier nu actie ondernemen!

Ontwikkelingen in ons bedrijfsleven kunnen volgens D66 prima samengaan met het versterken van de natuur- en landschapswaarde. Natuur hoeft niet recht tegenover landbouw, recreatie of woningbouw te staan. Onze gemeente dient een grote aantrekkingskracht te hebben op agrariërs en overige ondernemers die een natuur-inclusieve bedrijfsvoering voorstaan. De grens tussen Veluwe en de huidige agrarische en recreatiegebieden is nu hard. Kerstbomenakkers en andere milieubelastende teelten liggen nu tegen natuurgebieden en beken aan. Samen met natuurorganisaties, het waterschap, ondernemers en de provincie moeten de mogelijkheden worden verkend om natuur-inclusief ondernemen te stimuleren. Innovatieve plannen op dit gebied krijgen nu nog minder makkelijk financiering dan plannen voor intensieve veeteelt. Ook hier kan de gemeente in faciliteren. Tegenover dit alles staat dat – daar waar dit wettelijke een optie is – vergunningen voor activiteiten die het milieu en het landschap aantasten niet langer worden afgegeven.

Toerisme

Toerisme is een zeer belangrijke factor binnen onze economie. In de vakantieperiodes verdubbelt de populatie van onze gemeente bijna. D66 vindt dan ook dat de gemeente – naast het blijven ondersteunen van de “100% Wild”-campagne – de faciliterende rol moet oppakken bij uitbreiding van initiatieven of het helpen ontwikkelen van nieuwe initiatieven. De gemeente dient echter ook de balans te bewaken ten opzichte van de eigen inwoners, zodat we ook in de genoemde periodes ons nog steeds thuis voelen in onze eigen gemeente. In het kader alvast twee voorbeelden van initiatieven die D66 graag op de agenda zet.

Uitbreiding Klompenpaden

In Oene en Emst bestaan al een aantal Klompenpaden, die in de Covid19 periode alleen maar aan populariteit gewonnen hebben. Ook bij onze burens in de gemeentes Heerde en Apeldoorn ligt er een aantal. Klompenpaden worden uitgezet en beheerd door een vrijwilligersorganisatie. Laten we hen als gemeente ondersteunen om het netwerk van Klompenpaden nog verder te verdichten voor nog meer aantrekkingskracht op de wandeltoerist.

Onderzoek Eco-toerisme

D66 maakt zicht sterk voor de eco-toerist: de toerist die oprechte interesse heeft in onze omgeving en ook een zo laag mogelijke ecologische voetafdruk wil achterlaten. Laten we in overleg met bestaande of nieuwe ondernemers op het gebied van toerisme naar de mogelijkheden kijken voor duurzaam overnachten en dit helpen mogelijk maken.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen waar we in dit hoofdstuk aan bijdragen zijn:

“Besteed uw geld goed, maar besteed uw tijd beter.”

- Elbert Hubbard
(Amerikaans schrijver en uitgever)

Financiële focus

Om onze plannen te kunnen financieren is er geld nodig. Elk najaar behandelen we in de gemeenteraad de begroting voor het komende kalenderjaar en schakelen we hierin met de kennis en informatie op het betreffende moment. Sommige zaken vallen nou eenmaal niet te voorspellen. We vinden het wel belangrijk om een aantal uitgangspunten duidelijk te maken aan onze kiezers. Wat vinden wij belangrijk op het moment dat financiële vraagstukken aan bod komen. Ook hier spelen vier D's een rol, te weten:

Degelijk: een gezonde begroting zonder overbodige reserves

De financiële positie van onze gemeente is gezond en dat moeten we zo houden. We moeten geen onnodige financiële risico's nemen. Wel wordt er nu redelijk ruim begroot, gezien de overschotten in de afgelopen jaren. We zullen daarom ook kritisch blijven op alle reserves in de begroting. De verhouding tussen beschikbaar budget en reserves mag wat beter in balans worden gebracht. Hierdoor komt er meer bestedingsruimte voor nieuwe initiatieven.

De financiële risico's binnen participatie, jeugdzorg en delen van AWBZ zijn helaas nog steeds aanwezig. D66 vraagt om een alerte en proactieve rol van de gemeente.

Duurzaam: geen rekeningen doorschuiven naar de toekomst en investeren in duurzaamheid

Zowel de gemeente Epe als ook de inwoners zelf zullen de komende jaren moeten investeren in maatregelen om de klimaatdoelstellingen te halen. Subsidies kunnen helpen, maar deze moeten dan vooral ten goede komen aan de groepen met een beperkt inkomen. Ook instellingen en verenigingen moeten nog meer gestimuleerd worden om duurzame investeringen te doen.

Duurzaam betekent ook op langere termijn een financieel gezonde gemeente zijn, kosten die nu gemaakt worden moeten ook nu betaald worden.

Doelmatig: een efficiënte inrichting van het gemeentelijk apparaat en beter evalueren

Als er door het college plannen worden ingediend ter uitvoering, hoort daar een financieel plaatje bij, met een toelichting waarop de gemeenteraad mede de beslissing baseert. Krijgen we echter altijd waar we voor betalen? En levert het ook op wat we ervan verwacht hadden? Die evaluaties zijn nodig om van te leren.

D66 kiest ervoor altijd te kijken naar efficiëntie- en effectiviteitsverbeteringen door informatisering, het zo slim mogelijk inrichten van ambtelijke processen en door samenwerking binnen de regio. Ook in tijden dat er niet bezuinigd hoeft te worden, is dit van belang zodat er geld wordt vrijgemaakt voor nieuwe initiatieven. Dit geldt in het bijzonder voor de verdere invulling van zorg, (sociale) werkvoorziening en de jeugdhulp.

De gemeente Epe wil een zogenaemde regiegemeente zijn. Daarom kiest D66 voor een beperkt, efficiënt ambtenarenapparaat, daar waar mogelijk gedeeld met andere gemeenten. Mocht het toch nodig blijken te gaan bezuinigen, dan vindt D66 dat voorzieningen zoveel mogelijk moeten worden behouden. In ieder geval mogen tariefsverhogingen niet gepaard gaan met een afname van voorzieningen.

Wat is een regiegemeente?

Het gaat om het op afstand zetten van vooral de uitvoerende taken van een gemeente aan externe partners (zoals bedrijven of buurgemeenten) of aan het maatschappelijk middenveld (zoals zorg-, onderwijs- of woonorganisaties, of groepen burgers). De gemeente houdt dan de regie op strategisch niveau en blijft eindverantwoordelijk, maar voert niet zelf alles uit.

Durf: D66 durft te investeren in nieuwe ontwikkelingen

Terugkijkend op dit volledige verkiezingsprogramma zien we meerdere ontwikkelingen waar we graag in willen investeren. We zetten ze graag nog eens op samenvattende wijze voor je op een rij.

D66 investeert graag tijd en geld in:

- het veel breder trekken van inwonerparticipatie dan nu het geval is en de verbetering van communicatie met inwoners;
- het terugbrengen van de menselijke maat op alle domeinen
- een meer proactieve houding van de gemeente als het gaat om subsidies van het Rijk en de Provincie in het ruimtelijke domein. Van woningbouw tot duurzaamheid, er zijn vele kansen;
- een innovatieve houding van de gemeente waar het gaat om woningproblematiek;
- een holistisch Bekenplan voor de gemeente, waarbij deze niet los mag staan van reeds bestaande plannen op het gebied van groene en blauwe natuur – het terugbrengen van de Dorpsbeek in Epe is één van de pijlers van dat plan;
- veilige verkeersstromen binnen de hele gemeente, waarbij ongemotoriseerd verkeer de prioriteit krijgt;
- het verruimen van de meedoen-regeling voor onze minima;
- het uitbreiden van (functionaliteiten van) buurtpunten waar nodig;
- een programma om stages in onze gemeente aantrekkelijker te maken;
- het beter bereikbaar maken van kunst, cultuur, sport en recreatie op diverse vlakken, voor jong en oud;
- het instellen van een jongerenadviesraad;
- een Centrummanager met volledige aandacht voor de specifieke zaken die spelen in dorpscentra;
- het afschaffen van de precariobelasting over de jaren 2022 en 2023;
- focus op de duurzame toerist.

Als je nog op zoek bent naar meer details over bovenstaande punten, dan verwijzen we je graag naar de relevante paragraaf of het relevante hoofdstuk.

Nawoord

We danken je hartelijk voor je interesse in ons verkiezingsprogramma. We hopen dat je de rode en groene draden van Democratie, Duurzaamheid, Durf en Dorpen voldoende hebt kunnen herkennen.

Heb je vragen, voor of na de verkiezingen? Weet ons te vinden!

Op [D66 Gemeente Epe — Thuis in onze gemeente](#) vind je al onze informatie. Ook zijn we bereikbaar via LinkedIn, Facebook, Instagram. Klik op het relevante logo voor de directe link.

Heb je interesse gekregen om zelf actiever betrokken te zijn bij onze partij? Sluit je dan aan en word lid via: [D66 — Lid worden van D66](#). Dat kan al vanaf 2 euro per maand